

Savaşın mağlupları kadınlar ve çocuklar..

Türkçeye çevrilen 'Baharda Ölmek', 'Genç Işık' ve 'Deniz Kenarında Geyikler'le tanıdığımız Alman yazar Ralf Rothmann, 'O Yazın Tanrısı'nda bir kez daha II. Dünya Savaşı döneminde geçen bir hikâye anlatmış. Savaşın parçaladığı bir aile, fiziksel ve ahlaki olarak çökmüş bir toplum ile bu koşullarda büyüyen bir çocuğun portresini çizen yazar, etkileyici üslubu ve zarif diliyle beklentileri boşa çıkarmıyor.

Ralf Rothmann, 1953 Schleswig doğumlu. Gençliği Ruhr Havzası'nda geçti ve pek çok romanında mekân olarak bu bölgeyi kullandı. Ticaret lisesindeki öğrenimini yarım bırakarak duvarcı ustası olan Rothmann, uzun yıllar inşaatlarda çalıştı, ayrıca matbaacılık, hastabakıcılık ve aşçılık yaptı. Edebiyat hayatı 1986'da yayımlanan öykü kitabı 'Messers Schneid' ile başladı. Kitabın okuyucu ve eleştirmenler nezdinde ilgi görmesi Rothmann'ı cesaretlendirdi. 1991'de yayımlanan ilk romanı 'Stier' (Boğa) ile daha geniş bir okuyucu kitlesine ulaşan Rothmann, sonraki yıllarda art arda yazdığı romanları, öykü ve şiir kitaplarıyla uluslararası bir üne ulaşırken pek çok prestijli ödüle de değer görüldü.

ALMANYA YIKILIRKEN

Kariyerinin en önemli romanlarından 'Baharda Ölmek'te savaş yıllarının ilk dönemini anlatmıştı Rothmann. 'O Yazın Tanrısı', gerek mekân (Ruhr bölgesi) gerek bir karakter olarak hikâyeye katılan yazarın babası Walter tiplmesiyle 'Baharda Ölmek'le bağlantılı. Ancak bu kez savaşın sonuna gelindiği, Almanya'nın yenilgisinin anlaşıldığı günlerdeyiz. Hikâyenin kahramanı ise Louisa; 12 yaşındaki sevimli ve akıllı bir kız çocuğu.

Louisa ve ailesi bombalanan Kiel'i terk edip yakınlardaki bir kasabaya, kasabadaki bir çiftliğe yerleşmişler. Liman şehri Kiel sürekli bombalansa da kentten arabayla bir saatten daha az sürede ulaşılabilen bu savunmasız çiftliğe henüz tek bomba bile düşmemiş. "Hafifçe dalgalı tarlalarıyla, şurada burada tüten bacalarıyla, manastırın merdivenli çatısıyla ve kayın ağaçlarının arasındaki yaban hayvanlarıyla" huzurun simgesi gibi görünen bir yer. Ne var ki bu aldatici bir görüntü. Daha yakından baktığımızda savaşın sefaletini, kalacak yeri olmayan sığınmacıları, savaştan onarılmaz yaralarla dönmüş askerleri, tutsakları, yoksulluğu ve umutsuzluğu görebiliyoruz.

Aslında Louisa'nın ailesi de mutsuz, umutsuz ve perişan bir halde. Baba, Kiel'deki lokantasının kapanmasından sonra askeri garnizonda kantin işleterek

bakmaya çalışıyor ailesine. Anne, kendisine acımdan dış dünyada olup bitenleri görmeme, görse de işine geldiği için görmezden gelme halinde yaşıyor. Öz ablası Billie, burada yaşamaktan duyduğu öfkeyi giyinip süslenecek, erotik maceralara yelken açarak bastırma-ya çalışıyor. **Etrafındaki bu karmaşayı nasıl anlamlandıracacağını bilemeyen, çocukluk ve ergenlik arasındaki sıklıkla kalan Louisa ise okuyarak ve yaralı bir atı iyileştirmeye çalışarak geçiyor günlerini.**

Ailenin bu çiftlikte başlarını sokacak bir ev bulmaları Louisa'nın üvey ablası sayesinde olmuştur. Daha doğrusu ablasının zengin kocası -SS subayı ve savaşa hiç gitmediği halde onur nişanları sahibi- Vincent sayesinde.

Çok geçmeden savaşın sıcak nefesi bu kırsala da yansıyor ve bombardıman -başta Louisa'nın okulu olmak üzere pek çok yere hasar verecektir. Halkta, en çok da kadınlarda işgalin korkusu başlamıştır. İştiklerinin ne anlama geldiğini anlamasa bile korkmuştur Louisa...

Savaş ve kıtlık hüküm sürerken Nazi seçkinleri ihtişamlı hayatlarından vazgeçmezler. Vincent'in doğum yıldönümü: büyük bir ziyafetle kutlanırken Louisa ve ailesi de oradadır. Ve küçük kız işte o zaman gerçeğin farkına varacaktır; asıl çeteler, asıl vahşiler çok daha yakınındadır...

'BEN HER ŞEYİ YAŞADIM'

Romanları, hikâyeleri, şiirleri ve tiyatro oyunları Ralf Rothmann Almanya'da ve çevrildiği ülkelerde marka-yazar haline gelmiş bir isim. 'Marka'nın karakteristiği etkileyici üslubu ve zarif dilinde. 'O Yazın Tanrısı' da beklentiyi boşa çıkarmıyor. Rothmann dehşet

Ralf Rothmann

ve utanç verici tarihten bir kesit almış, yaşananları abartıya kaçmadan, sakın bir biçimde, ince ayrıntılarıyla sergilemiş.

Atmosfer ürpertici ama 'O Yazın Tanrısı'nın etkileyiciliğini sağlayan 12 yaşındaki bir kızın bakış açısıyla yazılmış olması -ki bu pek çok başarılı savaş romanında gördüğümüz bir özellik. Rothmann, böyle bir dünyayı çocuğun iç dünyasındaki insancıl duygularla iç içe geçirerek canlandırmış. Louisa'nın olayları değerlendirişindeki cehalet ve naiflik okuyucunun açıkça gördüğü gerçeklikleri çok daha

karanlık bir hale getirirken hikâyenin içinde açıkça yer almayan gerilimi de ortaya çıkarıyor.

Savaşın saçmalığını ve korkunçluğunu vurgulamak için bir yöntem daha kullanıyor Rothmann; ana hikâyenin içine kısa bölümler halinde geçmiş çağlara ait kronikler serpiştirmiş. Bredelin Merxheim'a ait bu kronikler Otuz Yıl Savaşları'nın (1618-1648) dehşetiyle ilgili. Seçkin bir dille, tanıklık ettiği cinayetleri, tecavüzleri, insanın insana ettiği zulmü anlatıyor Bredelin Merxheim. Ancak yazmanın faydası olmadığını, eylemek gerektiğinin de farkında. Savaş kargaşasının ortasında, bütün bunlara dur demek umuduyla, en korkunç katliamların yaşandığı yerde bir şapel inşasına girişiyor. Yaklaşık 300 yıl sonra Merxheim'in şapeli hâlâ ayakta ama barbarlık da öyle. Louisa'nın bir arkadaşıyla yakınlarına gittiği bu şapel şimdi Nazilerin esir kampının bir parçası...

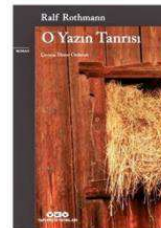
Bu noktada Rothmann'ın insanlığa dair karamsar bir bakışı olduğu söylenebilir. Karamsardan ziyade gerçekçi demeliyim. Zira savaşlar, zulümler, yağmalamalar, mülteci krizleri hâlâ sürüyor, kadınlar ve çocuklar hala mağdurlar... Kısacası 'O Yazın Tanrısı' tarihi

bir hikâye anlatıyor ama tarihe saplanıp kalmıyor. Okuduğumuz ne Otuz Yıl Savaşları ne de II. Dünya Savaşı ile sınırlı; Rothmann, genel anlamda savaşın yol açtığı yıkımlara dikkat çekmek istemiş.

Ralf Rothmann, sadece romanlarında değil hikâye ve şiirlerinde de Almanya'nın II. Dünya Savaşı zamanından günümüze dek uzanan yaşam manzarasını çizmeye çalışan bir yazar. Bu manzaranın en çirkin ama karakteristik ayrıntısına, yani savaşa, savaş suçlarına ve toplumun Nazilere verdiği onaya, yani büyük suç ortaklığına özellikle vurgu yapması biraz da kendi hayatıyla, ailesiyle, gençliğinde savaş mağduru olmuş babasıyla da ilgili. **Yakın zamanda verdiği bir röportajda savaşın korkunçluğuna dikkat çekmiş ve yaşananlar asla unutulmasın diye yazdığını söylemişti.**

'Baharda Ölmek' ve 'O Yazın Tanrısı', işte böyle bir anlayışın -farkındalığın- ürünü. Elbette Alman edebiyatında bu konuda zengin bir külliyat olduğunu biliyoruz. Genç insanların maruz kaldıkları şiddet karşısındaki çaresizlikleri, beden ve ruh sağlıklarıyla birlikte gelecek beklentilerini de yitirmişlikleri çağdaş Alman edebiyatının birçok büyük yazarını etkilemişti. Ralf Rothmann da gerek cephedeki kıym ve katliamları gerek cephe gerisindeki sefaleti ve adaletsizliği konu alıyor kendisine. Bu bağlamda **hatırlama ve geçmişle hesaplaşma niyeti taşıdığı çok açık.**

Sona gelindiğinde bir kadın-çocuk ve savaş mağduru olarak Louisa, gelecek hayallerini yitirmiş bir halde. Rahibe olmak istediğini söyleyecektir karşısındaki rahibeye. Kadın acıyarak uyarır küçük kıızı: "Ah, çocuğum! Öyle gençsin ki. Daha önce bir şeyler yaşamak istemez misin?" **Louisa'nın cevabı kısa, özlü ve hüznülüdür: "Ben her şeyi yaşadım..."**

O YAZIN TANRISI

Ralf Rothmann
Çeviren: İlnur Özdemir
Yapı Kredi Yayınları, 2021
170 sayfa, 25 TL.